

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

ISSN:2459-1149

Article Type
Research Article

Received / Makale Geliş
28.07.2020

Published / Yayımlanma
15.09.2020

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2059>

Öğr. Gör. Ümit TABAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri ABD, Çanakkale / TÜRKİYE

Citation: Tabar, Ü. (2020). Zaman, mekân ve inanç ekseninde Avustralya Aborijinleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(59), 2585-2601.

ZAMAN, MEKÂN VE İNANÇ EKSENİNDE AVUSTRALYA ABORİJİNLERİ

ÖZET

Coğrafi keşiflere kadar varlığı bilinmeyen; ancak batı dünyasında *terra australis incognita* "bilinmeyen güney toprakları" olarak hayal edilen günümüz Avustralya'sı, sömürge döneminden çok daha eskilere giden, köklü bir tarihe ve kültüre sahiptir. Ada-kıtanın yerli halkları Aborijinlerin, tüm insanlığın ortak atalarından türeyerek, binlerce yıllık göç serüveni sonucu bu topraklara yerleştikleri ve dünyanın en eski kültürünü muhafaza ettikleri düşünülmektedir. Ayrıca, Avustralya kıtasının, tarihi süreç içinde, iklim, coğrafya ve insan olgularının etkileşiminden ortaya çıkan ürünlerin en saf halini barındırdığı da varsayılmaktadır. Araştırmamızın konusu, gen araştırmalarına dayalı Aborijinlerin muhtemel ataları; göç yolları; Avustralya'da inşa ettikleri kadim kültür; inanç öğeleri ve toplumsal yaşamlarına etki eden unsurlar oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrasyalı Adem, Aborijin, Australid, Tazmanoid, Totemizm, Düş Zamanı, Sahul.

AUSTRALIAN ABORIGINES ON THE AXIS OF TIME, SPACE AND BELIEF

ABSTRACT

Unknown until geographical discoveries; but today's Australia, which is imagined as *terra australis incognita* "unknown southern lands" in the western world, has a deep-rooted history and culture that goes back to much earlier than the colonial period. It is thought that Aborigines, the indigenous peoples of the island-continent, descended from the common ancestors of all humanity, settled in these lands as a result of thousands of years of migration adventure and preserved the world's oldest culture. It is also assumed that the Australian continent contains the purest form of products that emerge from the interaction of climate, geography and human phenomena throughout its history. The subject of our research is the possible ancestors of Aborigines based on gene researches; possible migration routes; the ancient culture they built; elements of belief and the factors that affect their social lives in Australia.

Keywords: Eurasian Adam, Aboriginal, Australid, Tasmanoid, Totemism, Dream Time, Sahul.

1. GİRİŞ

Yeryüzünün en azimli varlığı insanoğlu, tarih boyunca eldeki imkânlar nispetinde çevresine şekil vermeye ve onu kendisi için daha yaşanılır kılmaya gayret göstermiştir. O, bir yandan çevresini şekillendirirken, aslında farkında olmadan yaşadığı çevre de onu şekillendirmiştir. Birbiriyle uyum içinde süregelen ve başlangıcı bilinmeyen bu üstünlük mücadelesi, var hızıyla günümüzde de devam etmektedir. İslam coğrafyasının yetiştirdiği ünlü düşünür İbn Haldun'a atfedilen, "*coğrafya kaderdir*" ifadesi, aslında bu düşünceyi çok güzel özetlemektedir. Yine bu minvalde, modern dünyanın bilim insanlarından Jared Diamond'ın kırk yıllık araştırma serüvenini özetlediği kült kitabı "Tüfek, Mikrop ve Çelik"te de cevabı aranan, "İnsanlar neden farklı kıtalarda farklı hızda gelişti?" sorusu da coğrafyanın insanoğlunun kaderi üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir.

Aslında tarihin seyrini de farklı coğrafyalarda yaşayan ve gelişim hızları birbirinden farklı olan insanların mücadeleleri belirler. Öyle görünüyor ki; toplumların birbirlerine üstün gelme çabaları, zayıfların bir şekilde tarih sahnesinden silinmesi olayları, vb. tarihsel ve sosyal olaylar, tarihin akış yönünü ve mahiyetini belirler. Tarihi olaylar, özellikle coğrafi sınırların iletişim ve ulaşım imkân verdiği bölgelerde, dinamik ve devingen bir yapıda gelişmesine yol açarken, coğrafi engellerin geçit

vermediği bazı bölgelerde ise diğer insan gruplarından izole yaşam formlarının ve kültürlerin oluşmasına sebep olduğu gözlenir. Bu izole bölgelerden biri de Avustralya topraklarıdır.

2. ABORİJİNLERİN ATALARI VE TARİHSEL KÖKENLERİ

Dünyanın tüm modern popülasyonlarının, yaklaşık 85.000 yıl önce Afrika'dan tüm dünyaya yayıldıkları tahmin edilmektedir. Bu eski atalar grubu arasında Avustralya Aborijinleri, genetik olarak tecrit edilmiş ilk popülasyondur ve bu tecrit, onları dünyanın yaşayan en eski uygarlığı haline getirmiştir. Mevcut bulgulara dayanan tahminlere göre yaklaşık 65.000 yıl önce genetik kayıtları belirginleşirken, Avrupa ve Asya ata gruplarının ise yaklaşık 16.000 yıl sonra genetik olarak belirginleştikleri düşünülmektedir. O zamanlar Afrika'yı terk eden Aborijinlerin ataları, günümüz Tazmanya, Avustralya ve Yeni Gine'sinden oluşan "süper kıta" *Sahul*'e ulaşan ve bir okyanusu geçen ilk insan grubu oldukları fikri kabul görmektedir.¹

İlk insanların Doğu Afrika'da ortaya çıkıp buradan zamanla diğer kıtalara yayıldığı iddiası arkeolojik ve genetik bulgulara dayanmaktadır. Bugün bütün insanların DNA'sı, yaklaşık 150.000 yıl önce Doğu Afrika'daki ortak bir kökene işaret etmektedir. Bilim insanları, dünyadaki insanların genlerindeki mutasyonları karşılaştırarak ve sonuçları haritalandırarak, insanların son buzul çağında gezegeni nasıl kolonize etmeye başladığını anlamaya çalışmaktadırlar. Bu harita, dünyadaki ana Y-kromozom soylarını izlemektedir. En eski işaretli "M168" geni, Afrika'dan, en az 60 bin yıl öncesine uzanan ilk modern yolculuğu tanımlamaktadır. Yolculukları M168 ve M130 kodlu genleriyle takip edilen Avustralya Aborijinlerinin, Afrika dışındaki en eski M168 gen kökenine sahip oldukları tespit edilmiştir.²

Eldeki mevcut verilere göre "Avrasyalı Âdem" kod ismi verilen ve yaklaşık 31.000 ile 71.000 yıl arası bir süre önce doğu Afrika'da, bugünkü Sudan ya da Etiyopya'da yaşamış bir insana uzanan bir genetik yolculuk tanımlanmaktadır. Bu Afrikalı insan, bugün Afrika dışında yaşayan bütün herkesin ortak atası olarak kabul edilmektedir. Onun soyundan gelenler Afrika dışına göç edip insanlığın ana kıtası dışında yaşamayı başarmış tek genetik kolu oluşturmuşlardır. M168'in ortaya çıkışından kısa bir süre sonra bu koldan genetik değişimlerden dolayı M130 isimli başka bir genetik kol ortaya çıkmıştır. M130'un soyundan gelenler en az 50.000 yıl kadar önce güney kıyılarını izleyen büyük ve uzun bir göç gerçekleştirmişlerdir. Bu insanlar dev yolculuklarını daha çok denizden yaparak güney Arap Yarımadası'ndan güney Hindistan'a, oradan Seylan'a; oradan da güneydoğu Asya kıyılarına ulaşmışlardır. M130 soyundan olan insanların bir bölümü aynı zamanda Avustralya'nın ilk yerleşimcileri olmuşlardır.³

M130'un gerçekleştirdiği bu büyük göç ve bu gruptan olan insanların ulaştığı yerler bugüne dek kaybolmamış genetik deliller yardımıyla ortaya çıkarılmıştır. M130'a bu sözü edilen Asya kıyıları dışında pek rastlanmamaktadır. Avustralya dışında arkeolojik açıdan bu göçü ve teoriyi destekleyen deliller az olmasına karşın bilim adamları arkeolojik ve fiziksel kalıntıların 50.000 yıl önce su altında olmayan okyanus tabanında olabileceğini düşünmektedirler. Avustralya'da yapılan arkeolojik araştırmalarda o dönemlerden kalma fiziksel deliller teoriyi daha da güçlendirmektedir. Ayrıca, M130 kolunun göçü Avustralya'da son bulmamıştır. Göç kuzeye doğru sürmüş, doğu Asya sahillerini izleyerek Japonya'ya, oradan ayrılan bir kolla da bugünkü kuzeydoğu Çin'e ulaşmıştır. M130'un yolculuğu burada da sona ermemiş; günümüzden 6.000 ile 8.000 yıl arası bir süre önce M130 kromozomunun Asyalı taşıyıcıları Amerika kıtalarına geçen ikinci insan grubunu oluşturmuştur.⁴

Pangea'nın parçalanışı sonrası anakaralarda kalanların etkileşimi ve mecburi gelişimleri sorunsuz sürerken, günümüzden 60.000 yıl kadar önce denizlerin sığ olduğu bir dönemde denizi yürüyerek geçtikleri ya da basit su taşıtları vasıtasıyla denizi aşarak Avustralya kıtasında yaşamaya başladıkları tahmin edilen Aborijin halklarının ataları, Avustralya'da yaşayan en eski insanlardır. Arkeolojik bulgular ve gen teknolojisindeki gelişmeler ışığında, bilim çevrelerinde modern insan olarak kabul gören Homo Sapiens'in 190.000 yıl önce Afrika'da geliştiği, Orta Doğu'ya yaklaşık 120.000 yıl önce taşındığı

¹ Kang, 2011, part IV.

² Wells, 2017, s.109.

³ Balı & Balı, 2009.

⁴ Balı & Balı, 2009.

ve Avustralya'ya yaklaşık 60.000 yıl önce Asya üzerinden geldiği tahmin edilmektedir.⁵ Buna istinaden, ilk insanın Avustralya'ya olan yolculuğunun, tarihin en önemli olaylarından biri olduğu, insan ırkının ilk kez Afro-Asya ekolojik sistemini terk etmeyi başardığı iddia edilmektedir.⁶ Bu taşınma hareketinin neden bu kadar uzun sürdüğü sorusu da bir muammadır ancak nesilden nesile çok ağır ilerleyen bir göç sürecinin yaşandığı ve nüfus hareketlerinin genellikle nüfus artışı sonucu doğan kıt kaynakların paylaşımı nedeniyle gerçekleştiği varsayılmaktadır.⁷

Üzerinde hiç şüphe olmayan nokta, Asya ve Avustralya'yı birbirinden ayıran bir su kütesinin her zaman var olduğudur. Bazen bu mesafe azalmış ancak en eski gezginlerin geniş su kanallarını geçmek zorunda kaldıkları ya da suların çekildiği dönemlerde mercan resifleri üzerinden yürüyerek ilerledikleri de bir diğer varsayımı oluşturmaktadır. Tarihinin büyük bir kısmı için Avustralya, Sahul adında bir kara kütesini oluşturan Yeni Gine'nin alt kısmı olarak kabul edilmektedir. Bu ülkeler sekiz bin yıl önce yükselen deniz seviyesiyle birbirlerinden ayrılmışlardır. Genetik kanıtlar, bu iki ülke arasındaki yakın bağları desteklemektedir. Bu bölgelerdeki yerli halkların da, yakın zamandaki ortak bir ataya dayanan soydan türedikleri varsayılmaktadır.⁸

Asya ve Avustralya'da yaşayan insanlar için ortak genetik akrabalıklar ispat edilebilse bile aynı durum diğer canlılar için geçerli değildir. Asya ve Avustralya'da biyolojik çeşitlilik birbirinden çok farklıdır. Örneğin iki kıtada da mevcut ortak memeli hayvan yoktur. Asya'da filler, kaplanlar yaşarken Avustralya'da olmaması; en azından fosillerine bile rastlanamaması tesadüf değildir. Öte yandan Avustralya'ya ait dingo, kanguru ve koala gibi hayvanların da Asya'da örneklerinin bulunamaması Avustralya'yı diğer karalardan ayıran ve kendine özgü kılan bir husustur. Bu da bizi Asya ve Avustralya arasında sürekli bir su kütesi bulunduğuna ve bu suyun ancak insanlar tarafından aşılabilirdiği sonucuna götürmektedir.

Asya'da ve Sahul'de bir dizi muhtemel göç yolu bulunmaktadır. Bunlar mümkün olan en kısa rotaya dayanmakta ve alçak deniz seviyelerinde ortaya çıkan kara köprülerini dikkate almaktadır. Bununla birlikte, deniz seviyesi yüksek olduğunda da seyahat mümkün olabilir. Yüksek deniz seviyelerinin kullanılabilir alanların miktarını azaltabileceği ve nüfus baskısını arttırabileceği gibi etkenler göç fikrini desteklemektedir. Ayrıca, kabileler arası kaynaklara hâkim olma mücadelesi ya da insanoğlunun içindeki bilinmeyeni keşfetme arzusu da bu göçlerin sebebi olabilir. Bu zamanlarda, yeni alanlara doğru yayılmak mantıklı bir sebeptir.

Mevcut varsayımlar ışığında, mekân darlığı sebebiyle ya da kıt kaynakların mevcut nüfusa yetmemesi durumunda yeni mekân arayışlarının göçe sebebiyet verdiği ihtimali kuvvet kazanmaktadır. Tüm bunlar varsayım da olsa, Avustralya'da henüz *Homo Erectus* "modern insan" iskeletine ya da varlığına dair bir numune bulunamaması daha geç bir dönemde Asya üzerinden göç mefhumunu kuvvetlendirmektedir.⁹ Öte yandan, bu ilk insanların en az 50.000 yıl önce birkaç gün süren açık deniz yolculuklarını planlama ve yapabilme kapasitesine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ancak asıl bilinmeyen bu yolculukların şans eseri mi yoksa kasıtlı mı gerçekleştirildiğidir. İlk ve en kolay rotanın da Papua üzerinden Kuzey Avustralya'ya olduğu şeklindedir.¹⁰ İster Endonezya, isterse Papua üzerinden olsun, dönemin insanların bölgede bolca yetişen bambuları bir araya getirerek suya dayanıklı, batmayan salları yaptıkları ve bu sayede Avustralya'ya geçebildikleri de deniz yolculuğu varsayımını kuvvetlendirmektedir. Eğer bu varsayım ispatlanabilirse, Avrupalı modern insandan neredeyse 30.000 yıl önce su taşıtlarını kullanabildikleri de ortaya çıkacaktır.¹¹

Avustralya'nın erken dönem insanlarınca yurt edinilmesinin altında hangi sebep ya da sebepler olduğunu araştıran çeşitli bilim insanları en az 60.000 yıldır insanların yaşadığı bu geniş ülkenin sahip olduğu ılıman ve nispeten yaşanabilir iklim özelliklerini listenin en başında saymaktadırlar.¹² Kuzey ve iç bölgelerde buzul çağının hâkim olduğu yıllarda insanoğlunun arayışının temelinde daha sıcak veya

⁵ Behrend, 2012, s.37.

⁶ Harari, 2015, s.34.

⁷ Vedam, 2018.

⁸ URL 3.

⁹ URL 3.

¹⁰ Bird vd., 2019, ss.1-4.

¹¹ Jupp, 2001, s.2.

¹² Oppenheimer, 2002, s.32.

nispeten ılıman iklimli coğrafyalar olduğu fikri ağır basmaktadır. Tabiatıyla, ılıman bölgelerin besin kaynakları açısından daha mümbit olacağı ve yerleşim konusunda öncelikle tercih edileceği varsayılmaktadır.

Modern tarihe göre son buzul çağının bitimi olarak adlandırılan MÖ 11.000 yılına kadar dünya üzerindeki bütün insan ırkı mensuplarının avcılık ve toplayıcılık ile yaşam sürdüğü iddia edilmektedir. Bu tarihten sonra buz devrinin bitip iklimin yumuşamasıyla yeryüzünün değişik bölgelerine dağılan insan gruplarının, yerel kaynakları kullanarak hayat şartlarını günden güne iyileştirme mücadeleleri sonucu, dünyanın değişik noktalarında farklı gelişim evreleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Ancak, yerel imkânların elverdiği ölçüde teknolojik ve kültürel ilerleme sağlanabildiği; bunların yanı sıra günlük hayatın sürdürülebilmesi için çaba harcanması ve bireylerin can güvenliğinin sağlanması gibi birtakım önceliklerin de zorlayıcı ve sürükleyici etkenler olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır.

İlk insanlar hakkında mevcut bilgiler oldukça sınırlıdır. Eldeki veriler ışığında bilim insanları ilk insanın, yeryüzünde Doğu Afrika'da neşet ettiği hususunda görüş birliği etmişlerdir.¹³ Bu ilk insanların temel besin kaynakları olan göç eden yabani hayvanları takip ederek Arap Yarımadası üzerinden batı, kuzey ve doğu istikametinde yayıldıkları tahmin edilmektedir.¹⁴ Öte yandan kutsal kitaplara dayanan vahiy kaynaklı bilgi ışığında da insanlığın babası Hz. Âdem'in günümüz Seylan Adasında yaşadığı ancak eşi ile Arabistan'ın Cidde bölgesinde bulunduğu ve soyunun çoğalarak yine Arabistan coğrafyasından tüm dünyaya yayıldığına inanılmaktadır.¹⁵ Çıkış noktası neresi olursa olsun ilk insanların besin kaynaklarının peşinden daha bol yiyecek için çeşitli bölgelere göç ettikleri ve gittikleri bölgelerde bir süre kalıp tekrar daha ileriye meraklarının peşinden gittikleri düşünülmektedir.

İlk meslekleri avcılık ve toplayıcılığa dayandırılan bu insanların sürekli yer değiştirme ve daha bol besin temini arayışları esnasında ulaştıkları bölgelere aynı zamanda medeniyet ve teknoloji götürdükleri de bilinmektedir. Zaman içinde yerleşik hayata geçenler arasında da teknolojinin yayılması, gezgin tüccarlar, evlilikler ve savaşlar sayesinde gerçekleşmiştir. Dostane ilişkilerin yanı sıra güç ve toprak mücadeleleri sonucu topluluklar arası yaşanan mücadelelerin de teknoloji transferi ve bilimsel ilerlemelere ivme kattığı düşünülmektedir.

Tarihin seyrinin hızlı değiştiği Avrupa, Mezopotamya ve Asya gibi bölgelerde teknik gelişmenin altındaki en önemli sebebin insanı koruma ve yaşatma gayreti olduğu göze çarpmaktadır. Bir yandan gittikçe çoğalan nüfusun beslenmesi için tarım ve hayvancılık teknikleri geliştirilirken, diğer yandan da eldeki imkânların düşman gruplara geçmesini engellemek için de savunma amaçlı teknik ilerlemeler de zaruri görülmüştür. Bu teknik ve kültürel devrimin, insanoğlunun kalabalıklaştığı bölgelerde daha süratle ilerlemesinin bir diğer sebebi de kültürler arası iletişimin karşılıklı ziyaretler, ticaret ve savaşlar gibi sosyal olaylar neticesinde bir toplumdaki diğer topluma geçmesidir. Kültürler arası iletişim ve etkileşimin rolü, sürekli gelişmeye ivme kazandırmıştır.

Eski karalarda yaşayan halklar, sürekli etkileşim sonucu teknoloji geliştirme ve uygulama alanları konusunda sürekli bir gelişmeyi zaruri görmüşlerdir. Hayatta kalma ve diğerlerine üstün gelebilmek için sürekli gelişimi diri tutmuşlar; dünyanın geri kalanından çok hızlı ilerlemişlerdir. Zaman zaman bu teknolojik üstünlüğün sağladığı imkânlarla da refah seviyelerini de yükselterek, köklü medeniyetler kurmuşlardır. Ancak, iletişim ve etkileşimden yoksun, coğrafyanın esiri Aborijin halkları gibi toplumlar da teknolojik gelişimden uzak ve izole bir yaşam tarzıyla kendi içlerinde huzurlu bir yaşam sistemi geliştirmişlerdir.

3. SÜJE OLARAK ABORİJİNLER

Araştırmamızın ana konusunu oluşturan Aborijinlerin Avustralya'da ne zamandan beri yaşadıkları; Avustralya'da mı var oldukları; yoksa başka bir yerden göç yoluyla mı geldikleri büyük bir muammadır. Şimdiye kadar bu konuda dillendirilen en kuvvetli tez, Afrika kökenli ataların binlerce yıl süren yolculuklar sonucu Arabistan, Hindistan ve Cava Adası üzerinden günümüzden en az 60.000 yıl önce bir şekilde bu topraklara ulaştıkları yönündedir. Arkeolojik ve genetik bulgulara dayandırılan bu tezin de hala birçok eksik ve cevapsız noktaları bulunmaktadır. Eldeki en kuvvetli delil, Kuzey Avustralya'nın

¹³ Oppenheimer, 2002, ss. 67-82.

¹⁴ Flood, 2006, s.171.

¹⁵ Köksal, 2016, s.37.

Arnhem Land bölgesindeki “Malakunanja II” kazı bölgesinin karbon 14 metoduyla yapılan tetkiklerinde 65.000 yıllık geçmişe uzandığıdır.¹⁶ Bu bölgedeki kazılarda ilk insan yaşamına işaret eden kaya sığınaklarına, basit el aletlerine ve av gereçlerine rastlanmıştır.

Aborijin kelimesi aslında Avustralya yerlilerine Avrupalı beyazların verdiği genel addır. Latince “ab origine” kelimesi, bir bölgede bilinen en eski zamandan beri yaşayan kişi, hayvan ya da bitkiye verilen ortak ad olarak tanımlanmaktadır.¹⁷ Aborijin ifadesi genel olarak Avustralya, Tazmania ve çevre adalarda yaşayan yerli insanları tanımlarken kullanılmaktadır. Ancak bu isimlendirme, dil ve yaşam biçimi olarak ortak noktalarıyla birlikte farklılıklar da taşıyan geleneksel topluluklara da işaret etmektedir. Her ne kadar Avrupalılar sayesinde Aborijin Yerlisi olarak bilinseler de, onlar kendilerinin Koori, Pitjantjara, Papunya, Luritja, Arrente ve Pintupi gibi kabile adlarıyla anılmalarını beklemektedirler.¹⁸ Bu da, ada-kıtada tek bir millet yerine farklı kültürlere ait birçok farklı halkın yaşadığını göstermektedir.

1770 yılında adayı keşfeden Kaptan Cook ve ekibi, bu toprakları *terra nullius* “sahipsiz topraklar” olarak kaydetmiştir. İngilizlere göre müstemleke olarak tanımlanan bölgede, Aborijin olarak tanımlanan yerel insanlar da mevcuttur. Bu bilgiye göre terra nullius ifadesi yanlış ve taraflı bir bilgidir. Ayrıca günümüz Avustralya yerlileri, dünyanın yaşayan en kadim kültürünün bekçileri olarak tanımlanmaktadır.

Bu topraklarda tam olarak ne kadar zamandan beri yaşadıklarının net olarak ortaya konulamamasının asıl sebebi, arkeolojik bulguların yetersizliğidir. Hatta bazı yerli kabile üyelerine göre ataları bir yerden göçerek gelmemiş; burada yaratılıp ömürlerini yine bu topraklarda tüketmişlerdir. Binlerce yıllık mitolojik hikâyeleri de bu savlarını desteklemektedir. Öte yandan, Arnhem Bölgesinde yaşayan yerliler gibi ataları Djangawul ve iki kız kardeşinin bir kanıyla, sabahyıldızını takip ederek bu topraklara ulaştıklarını iddia edenler de mevcuttur.¹⁹

Aborijinler, bir grup tanrının evreni düş zamanında yarattığına inanırlar. Bu kutsal zaman, yaratılış anını kapsar ve insanların içinde yaşadığı zamanla iç içedir. Zaman, mekân ve ataların tanrıları sürekli bir varlığa dönüşür. Bu güçler, yaşadıkları doğal alanlara hâkimdirler. Rüyada, bir ruhu barındırabilecek herhangi bir ağaç, kaya ve su kütleli kutsaldır. Bu nedenle, bitki örtüsü, ruhsal olduğu kadar maddi olarak da toprağa bağlıdır ve onunla uyum içinde yaşamak için çaba gösterirler.²⁰

Aborijin yaşamında mitolojik hikâyelerin, şarkıların ve ritüellerin önemi büyüktür. Totemik kurallar, düş zamanında belirlenmiş ve Djangawul gibi düş zamanı kahramanları tarafından insanlara öğretilmişlerdir. Kanun çiğnendiğinde sosyal yaptırımlar devreye girmektedir. Kanunu çiğneyen kişi, belli bir süre veya sürekli dışlanmaya/afaroza terk edilir. Afaroza uğrayan birey tanrılara ihanet etmiş; tanrısal kanunu çiğnemiştir. Yaşadığı dışlanma, genelde çölde ölümle biter. Tüm totemik uygulamaların mutlaka dinsel bir dayanağı mevcuttur.

Dinsel şarkı ve ritüeller, bireye hayatta kalmak için yol göstericidir. Atadan toruna ezberletilen şarkılar çöldeki su kaynaklarının rotalarını; hangi mevsimde neyin toplanıp/avlanıp yenilebileceğini; dehşete düşüklerinde ne yapmaları gerektiğini öğütler/bildirir. Binlerce yıllık şarkılar sayesinde çöllerde yıllarca yaşayıp hayatta kalabilmektedirler. Ayrıca; doğum, ergenlik, evlenme ve ölüm gibi sosyal olgular da çeşitli ritüellerle karşılanır. Deneyimsiz bireyler, ritüeller sayesinde tecrübelilerden destek alarak, zor zamanların üstesinden gelmeyi başarırlar.

Binlerce yıllık Aborijin pantheonunda kaç tanrı olduğu bilinmemektedir. Genelde aynı tanrılar, farklı bölgelerde farklı isimlerle anılsalar da fonksiyonları ve tapınım şekilleri değişmemektedir. En bilinenler, yaratıcı tanrı Baiame; Daramulun ve Bunjil’dir. Bunların haricinde düş zamanında ortaya çıkıp daha sonra yeryüzü şekillerine dönüşmüş/saklanmış yarı-tanrı binlerce mitolojik varlıktan bahsedilir. Bu yarı-tanrılar, aynı zamanda her klanın manevi atasıdır ve kabileler/klanlar üzerinde koruyucu/cezalandırıcı

¹⁶ Gibbons, 2017.

¹⁷ URL1.

¹⁸ Özgüç, 1999, s.106.

¹⁹ Isaacs, 1980, s. 5.

²⁰ Eliade, 2018, ss.21-23.

tasarrufları bulduklarına inanılmaktadır. Dolayısıyla tüm Aborijin halklarının kültürlerini, dinleri, inançları ve ritüelleri şekillendirmektedir.²¹

Aborijinler hakkında tarihi ilk kayıt, Kaptan James Cook'un 1770 yılında Avustralya'ya yaptığı ilk keşif esnasında tutulmuştur. 29 Nisan 1770 günü Avustralya'da karaya çıkan Cook, yerlilerin Kamay olarak adlandırdıkları genişçe bir körfezde ilk defa Aborijinleri gördüğünü kaydetmektedir. Cook'un tespitine göre yerliler, Avrupalılar kadar uzun boylu, siyahtan çok kahverengiye çalan koyulukta ten rengine sahip, kıvrıkcık saçlı, çıplak vücutlu ve tüsüzdürler. Genel görünüşleri sağlam ve sıhhatlidir. Vücutları ince görünüme rağmen kaslıdır. Üzerlerinde hiçbir giysi ya da takı bulunmamaktadır. Bazılarının vücutlarını ve yüzlerini beyaz boya ile boyadıkları görülmektedir. Kalabalık olsalar da su kenarlarında küçük gruplar halinde yaşadıkları için dağınık bir yerleşim gözlenmektedir.²²

Etnik olarak Australid ve Torres Strait Adalılar olmak üzere temelde iki farklı kola ayrılan Aborijin halklarından aslında Australid grubu, bu toprakların en eski müdavimleridir. Torres Strait Adalıların aslen Papua Yeni Gine'li bir halk oldukları, günümüze yakın bir zamanda, 1879 yılında Queensland'ın Cape York noktasından güneye doğru yayıldıkları bilinmektedir. Aynı bölgede Australid kökenli yerli nüfusun da varlığı bilinmekle beraber, zamanla klanlar arası evliliklerle ara ırktan gruplar da teşekkül etmiştir. Günümüzde, 1996 nüfus sayımına göre 10.106 kişinin kendisini hem Torres Adalı hem de Australid soylu Aborijin olarak tanımladığı; kendini Torres Strait Adalı yerli olarak tanımlayanların toplam nüfusunun 28.744 kişi olduğu belirtilmektedir. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrası Torres Adalı yerlilerin ekonomik sebeplerle ada-kıtaya göçtüğü ve Torres Adalıların %80'inin adalar dışında yaşadığı kaydedilmektedir.²³

Torres Strait Adaları, Avustralya'nın kuzey-doğusundaki anakara ile Papua Yeni Gine arasında ve 1879'dan bu yana Queensland'ın bir parçası olarak kabul edilmektedir. Sadece 17'sinde yerleşim olmasına rağmen 270'den fazla ada bu bölgeyi işgal etmektedir. Torres Strait adalarına ilk olarak, en az 2500 yıl önce Papua'dan göç eden insanların yerleştiği düşünülmektedir. Son bulgular, bu rakamı 4000 yıl öncesine taşımakla birlikte, en net 2500 yıllık insan geçmişi genel kabul görmektedir.²⁴

Ada-kıtanın asıl sakinleri Australid ırkına mensup yerlilerin net olarak kaç kabile veya millete ayrıldığı da henüz tespit edilememiştir. İngilizlerin kıtayı işgale başladıkları 18. yy sonlarında 250 kadar farklı dil konuşan 750.000 ile 1 milyon kadar Aborijin'in, en az 50.000 yıldır bu topraklarda var oldukları genel kabul görmektedir.²⁵ Günümüzde tespit edilmiş ve varlıklarını sürdürmeye çalışan 550 civarında Aborijin kabilesi bilinmektedir.²⁶ 1996 nüfus sayımında tüm Avustralya'da kendini Aborijin olarak tanımlayan 352.970 kişi bulunmaktadır.²⁷

Aborijin ve Torres Strait Adalı halkların beyazlardan ayırt edici görünüşleri, ilk Avrupalı sömürgecilerin dünyanın bu bölümüne gelmesinden bu yana onların kökenleriyle ilgili sorular yöneltmelerine sebep olmuştur. 1863 yılında Thomas Henry Huxley'nin *Tabiatta Adamın Yeri* adlı yayınından bu yana, ilk Avustralyalıların kökenleri ile ilgili büyük ilgi ve tartışmalar yaşanmıştır. İlk olarak, 20. yüzyılın ilk yarısında, ilk insanların Güney Asya'da ortaya çıktığını savunan biyolog olan Ernst Haeckel'in teorisi kayda değer destek görmüştür. 1890'larda Endonezya'nın Trinil kentinde *Java Man* fosillerinin Eugene Dubois tarafından keşfiyle de Asya kökenli teoriye bir destek daha eklenmiştir. Bu ek bilgi sayesinde Asyalı adamın gelişiminde, özellikle Dmanisi ve Flores'teki yeni *hominin* "ilkel insan" türlerinin keşfi ilk teoriyi akamete uğratmıştır. Bu sayede çok az bilim insanı, Asyalı adamın modern insan kaynaklarında önemli bir rol oynadığını öne sürmüşlerdir. Bazı paleo-antropologlar, Avustralya yerlilerinin kökenlerinin, Ngandong Homo Erectus serisi gibi Endonezya'daki antik homininlerle yakından ilişkili olduğunu iddia etmektedirler. Bununla birlikte, genomik verilere odaklanan birkaç yeni çalışma, *Denisovan* ve *Neandertal* gibi arkaik homininlerin Aborijin Avustralyalılara yalnızca küçük bir genetik katkı sağladığını göstermektedir.²⁸

²¹ URL2.

²² Anonim, 1970, s.28.

²³ Astralia Aboriginal And Torres Strait Islander Commission [ATSIC], 1998, s.4.

²⁴ Behrend, 2012, s.18.

²⁵ ATSIC, 1998, s.8.

²⁶ Tindale, 1974, ss.158-212.

²⁷ ATSIC, 1998, s.4.

²⁸ Heupink vd., 2016, s.1.

Bir diğer problem ise Yerli Avustralyalıların atalarının izinin sürülmesi üç sebepten dolayı çok karmaşıktır: İlki, hem Avustralya'da hem de en yakın komşusu Güneydoğu Asya'da iskelet kanıtlarının azlığıdır. İkincisi, farklı toplulukları kendi içlerinde detaylandırarak ayırıştırmanın verdiği zorluklar ve son olarak da tarihleme ve yorumlama sorunlarıdır. Bu üç faktör sağlıklı bir şekilde aşılamadığından bu eski halkların kökenleri tam ve net bilinmemektedir. Bununla birlikte, Avustralya arkeolojisine egemen olan köken tartışmaları, sağlam ve zarif görünümlü insanlar arasındaki farkla ilgilidir.²⁹

Bütün bunların ışığında, Avustralya'nın yerlilerce kolonizasyonunun, modern insanların Afrika'yı terk etmeye; Avrupa ve Asya topraklarına genişlemeye başladıkları bir zamanda meydana geldiği iddia edilmektedir. Bu dönemde tüm insanlar ateş yakma, taş ve ahşap aletler üretme kabiliyetine sahiptir. Avustralya'nın yerliler tarafından keşfedilmesi insanlık için bir ilk olan Avustralya ve Endonezya arasında açık denizden geçebilecek kadar sağlam tekneler inşa etme ve yönlendirme yeteneğinin teknolojik varlığının kanıtıdır. Ayrıca, Avustralya bölgesinin bu en erken yerleşimi, dil kökenleri ve modern insan davranışları hakkındaki tartışmalar için de oldukça önemli olduğu görülmektedir.³⁰

Bu halkların kökenleri hakkındaki görüşlere yenileri eklendikçe, tüm modern insanların kökenleri ile ilgili daha geniş tartışmalarla daha da karmaşık hale gelmiştir. Ancak iki temel görüş revaç bulmaktadır. Bunların birincisi ve en yaygın kabul gören görüş, Avustralya'yı vatan edinen ilk insanların Güneydoğu Asya'dan geçen Homo Sapiens'in göç etmesinden kaynaklandığını iddia eden görüştür. Bu insanların tek bir genetik soyadı taşıdıkları ve Afrika kökenli bir nüfusun soyundan geldikleri düşünülmektedir. İlk Yerli Avustralyalıların fosil delilleri, coğrafi olarak yaygın olan tek bir popülasyonda beklenebilecek bir dizi fiziksel çeşitliliğe delalet etmektedir. Bazı bilim adamları, Yerli Avustralyalıların fosil kayıtlarında bulunan varyasyonu, Avustralya'nın modern insanların iki ayrı genetik soyu tarafından vatan edinildiğinin kanıtı olarak yorumlamışlardır. Bir soyun, Endonezya Homo Erectusunun soyundan geldiğine inanılırken, diğer soy Çin Homo Erectus'undan doğmuştur. Modern Aborjin halklarının, bu iki genetik soyun asimilasyonunun sonucu doğduğu tahmin edilmektedir.³¹

Morfolojik olarak farklı kolonileşen iki farklı popülasyonun, her birinin farklı bir çıkış noktası olması gerektiği ve "sağlam" grup olan Homo Erectus'un Java kökenli soydan geldiği; "zarif" olanların ise Güney Çin'den ve nihayetinde bir kuzey Asya Homo Erectus popülasyonundan oldukları düşünülmektedir. Sağlam grup Victoria'daki Kow Bataklığı ve Cohuna'lı bireyleri içerirken, zarif grubun Mungo Gölü, Yeni Güney Galler ve Victoria'dan bireylerde örnek bulunduğu ileri sürülmektedir.³²

Bu zarif ve sağlam yapıları atalar hususunda da çeşitli varsayımlar mevcuttur. "Arkaik" sağlam insanların daha önce geldiği, ardından morfolojik olarak daha "modern" zarif grubun geldiği ve Kow Bataklığı'ndaki kişilerin orijinal popülasyonun fiziksel özelliklerinin büyük bir bölümünü barındıran kalıtsal bir nüfus oluşturduğu genel kabul görmektedir. Ancak Avustralya'da iki farklı insan formunun varlığının aynı anda kolonileşen iki farklı gruba dönüştüğü fikri de destek bulmaktadır. Daha yakın zamanlarda bu tartışma, Asya ile Avustralya arasında bir Endonezya adası olan Flores'te *Homo Floresiensis*'in keşfi ile daha da karmaşılaşmıştır. Avustralyalı arkeolog Mike Morwood ve ekibi, Flores'te yaptıkları kazılarda sadece bir metre boyunda sekiz kişinin kalıntılarını ortaya çıkardıklarında, Pasifik'te insanlığın tarihini yeniden yazma potansiyeli gerçekleşmiştir. Bu küçük insanların burada 95.000 yıl önce var olduğu tahmin edilmektedir.³³

Bu küçük insanlar, anakara Asya'dan Flores'e ulaşmak için, iki su bariyerini geçmek zorunda kalmışlardır. Durumdan da anlaşılacağı üzere, Flores ve Avustralya'yı kolonileştirmek için bir dizi özel beceriye ihtiyaçları olmuştur. Modern insanların, Güneydoğu Asya ve Avustralya'ya geçmeden en az 70.000 yıl önce Asya'ya ulaştıkları tahmin edilmektedir. Ancak, Homo Sapiens bu bölgede yaşayan ilk insan türü değildir. Yaşlı bir tür olan Homo Erectus, en az 1,5 milyon yıldır Asya'da bulunmaktadır. Endonezya Homo Erectus'u için tarih, 50.000 yıl öncesine kadar hayatta kalabileceklerini öne sürdüğü

²⁹ URL8.

³⁰ Davidson & Noble, 1992, ss.135–142.

³¹ URL3.

³² Smith & Burke, 2007, s. 27.

³³ Smith & Burke, 2007, s.28.

için, bu iki türün bir arada var olması muhtemeldir. Homo erectus kalıntılarında Avustralya'da hiç rastlanmamıştır.³⁴ Bu sebeple, Asya'dan göç ihtimalini güçlendiren bir durum daha ortaya çıkmıştır.

Arkeolojik buluntular ve tarihlendirme yöntemleri, Aborijinlerin, Avustralya kıtasındaki varlığını en az 47.000 yıl eskilerde tespit etmiştir. Aborijin Avustralya halklarının morfolojik olarak zarif ve sağlam biçimlerinin Pleistosen alt fosil kayıtlarından varlığı bazılarının yerleşiminin karmaşık tarihçesine işaret etmektedir. Uzun yıllar boyunca, sağlam Pleistosen Avustralya morfolojisi, Güneydoğu Asya'daki modern insanın bölgesel varlığı için kanıt sağlayarak, Java, Endonezya'daki arkaik insanlarla yakın filogenetik bir ilişki olduğunu savunmak için kullanılmıştır. Her ne kadar "sağlamlık" tartışmasının temel niteliği ve yararlılığı sorgulanmış olsa da, geçmişte bölgedeki birçok insan, evrim teorisine araç edilmiştir.³⁵

Mevcut tarihlendirmeye ışık tutan en önemli bulgu, Avustralya topraklarında, 1968 yılında Lake Mungo bölgesinde bulunan iskelettir ve en az 40.000 yıl eskiye tarihlendirilmektedir. Lake Mungo, kurumuş bir göl yatağıdır ve Mungo Ulusal Parkının da içinde yer aldığı batı-orta New South Wales'de bir arkeolojik alandır. Lake Mungo, 1981 yılında Dünya Mirası alanı olarak belirlenen Willandra Gölleri bölgesinde kurumuş 17 Pleistosen çağ katmanından biridir. 1968'de genç bir Aborijin kadının kalıntılarını ortaya çıkaran jeolog Jim Bowler'dır. Mungo Lady olarak adlandırılan iskeletin kemikleri, gömülmeden önce yakılmış; bu da, onu dünyanın en eski ölü yakma töreni kanıtı haline getirmiştir. 1974'te Bowler, Mungo Man olarak bilinen ikinci iskeletini de keşfetmiştir. Karbon-14 testi, bu kalıntıların yaklaşık 40.000 yaşında olduğunu göstermektedir. Bu, Mungo Lady ve Mungo Man'ın Avustralya'da bulunan en eski insan kalıntıları olduğu anlamına gelmektedir.³⁶

Mungo Gölü ve Willandra Göllerinin kuru yataklarında başka insan kalıntıları da bulunmuştur. Bu fosiller, Aborijin halkının Willandra Gölleri çevresinde nasıl yaşadıklarına ve çevrelerinde meydana gelen çevresel değişikliklere nasıl adapte olduklarına dair uzun süreli kayıtlar sunmaktadır. Sayısız değerli delil kaynağı arasında, kabuklu deniz hayvanlarına, kabuklu meyvelere, memeliler de dâhil olmak üzere gıda atıklarına ve belki de en önemlisi buz çağı geleneğini ispat eden taş aletlere rastlanmıştır. Bir diğer önemli arkeolojik gelişme de, Willandra halkının 20.000 yıllık ayak izlerinin ortaya çıkarıldığı 2003 yılında meydana gelmiştir. Mungo Gölü bölgesi, sadece büyük bir arkeolojik öneme sahip değildir, aynı zamanda Aborijin gelenekleri açısından da önemli manevi ve kültürel bağlantılar da sağlamaktadır.³⁷

Mungo buluntularını destekleyen bir diğer gelişme de Northern Territory'de, Kakadu'daki Jabiluka maden sahasında bulunan bir kumtaşı kaya sığınağının altındaki antik bir kamp sahasında yıllarca yapılan arkeolojik kazılar sonucu elde edilenler, Afrika çıkışlı bilinen modern insanın tarihini ve göç tahminlerini büyük ölçüde değiştirmiştir. Buluntular arasında, cilalı ve keskin kenarlı dünyanın en eski taş baltaları bulunmaktadır. Bu keşif, Aborijinlerin atalarının, zamanlarının en gelişmiş alet üreticileri arasında olduğunu kanıtlamıştır. 20.000 yıl boyunca başka hiçbir kültürün böyle gelişmiş taş baltaları olduğu saptanamamıştır. Baltalar mükemmel bir şekilde korunmuş, sığınağın arka duvarına sıkışmış halde bulunmuşlardır. İlk bulunan balta 10.000; derinleşen kazılarda bulunan diğer baltalar ve bileme taşları da 35.000 ila 40.000 yıl; en son bulunan en ilkel formlardaki taş yongalar ise 65.000 yıla tarihlendirilmiştir. Ekip ayrıca, Avustralya'daki bilinen en eski tohum öğütme araçlarını, deniz kabukları ve hayvan kemiklerinden oluşan büyük bir gömü ve ince taşlı mızrak uçlarına dair kalıntıları gün yüzüne çıkarabilmeyi başarmıştır.³⁸

Jabiluka keşiflerinin bir diğer önemi de, arkeologların modern insanların, Afrika'dan çıkış konusundaki önceki varsayımlarını yeniden kalibre etmeleri gerektiğidir. Çoğu akademisyen, yer değiştirmelerin 80.000 ila 100.000 yıl önce başladığını kabul etmektedir ancak Jabiluka'daki keşiflere kadar insanların 50.000 yıl öncesindeki herhangi bir nedenden dolayı Avustralya'ya geldiğine dair sağlam bir kanıt ulaşılamamıştır. Oysa Jabiluka buluntuları, çok net bir şekilde en az 50.000 yıldır Avustralya'da insanların yaşadığını ispatlamaktadır. Aynı zamanda bu keşifle, Aborijinlerin, dünyadaki ilk büyük deniz

³⁴ URL3.

³⁵ Heupink vd, 2016, s.113.

³⁶ Encyclopaedia Britannica, 2019.

³⁷ Encyclopaedia Britannica, 2019.

³⁸ Wright, 2017.

göçünü gerçekleştirdikleri ve hedeflerine ulaşmak için açık denizde en az 90 kilometre yol aldıkları doğrulanmaktadır.³⁹

Jabulika'yı destekleyen bir diğer kazı alanı da Batı Avustralya'nın çöl bölgesindeki Karnatukul kazı alanıdır. Ada-kıtada yaşayan ilk insanların kıtanın iç kesimleri ile bağlantıları ve çöl bölgesinde en az 50.000 yıldır buldukları düşünülmektedir. Araştırmacılar tarafından bu sonuca varılmakla birlikte, Karnatukul çöl kaya sığınaklarından yaklaşık 25.000 taş buluntu çıkarılmıştır. Bu nesnelere, zaman çizelgelerinin yanı sıra farklı kullanımları ve amaçları da tespiti yaramaktadır. En ilginç keşif ise, bir keskin kenarı körelmiş sivri bir alet olan erken bir mikrolitin keşfidir. Bu nesnenin, bir mızrak olarak veya ahşap oymak için bir araç olarak kullanılmış olabileceği düşünülmekte ve erken çöl halklarının teknolojileri konusunda yenilikçi olduklarını kanıtlamaktadır. Bu araç, aynı zamanda oldukça karmaşık görünmektedir ki bu da Aborijinlerin yalnızca yetenekli değil, aynı zamanda kıtalara yayıldıkları ve karşılaştıkları farklı ekosistemlere de ayak uydurabildiklerini göstermektedir. Mikrolitin, yaklaşık 43.000 yaşında olduğu tahmin edilmektedir. Mevcut delillere göre Aborijinlerin, kıtanın kuzey kesimlerine ilk ulaştıktan kısa bir süre sonra çöle yerleştikleri tahmin edilmektedir. Bu nedenle, bu çalışma Aborijinlerin yalnızca Avustralya çöllerinde yaşayan ilk insanlar değil, dünyanın herhangi bir yerindeki çöllerde ilk yaşayanlar olduğunu ve zengin tarihlerinin çöller onları çağırılmadan önce başladığını göstermektedir.⁴⁰

Bu çalışmalar öncesi genel kabul daha çok 1884 yılında Queensland'da bulunan Talgai kafatası ve ikincisi 1925'te Victoria yakınlarında bulunan Cohuna kafatası üzerine yoğunlaşmıştır.⁴¹ Her ne kadar Talgai kafatasının antikliği ile ilgili jeolojik kanıtlar tamamen tatmin edici olmasa da uzun süre ada-kıtanın en eski insan kalıntıları olarak kabul edilmişlerdir. Bunları takip eden Mungo iskeletleri ve en son da Jabulika ve Karnatukul kazıları sayesinde daha net bulgular elde edilmeye başlanmıştır. Aynı zamanda Cohuna kafatasının sadece Avustralya için değil, bulunduğu zamana kadar dünya üzerinde elde edilmiş en eski insan kafatası olduğu da unutulmamalıdır.

Tarihi süreç içinde Aborijin Avustralya'lılar arasındaki genetik çeşitlilik şaşırtıcı derecede zengindir. Kıta çok uzun bir süredir nüfuslu olduğu için, güneybatı Avustralya'nın gruplarının genetik olarak kuzeydoğu Avustralya'dan daha farklı oldukları görülmektedir. Aborijin halklarının Avustralya'da oldukça uzun süredir yaşamaları, kıtanın farklı bölgelerindeki her insan grubunun o bölgenin havasına, iklimine ve diğer tabii koşullarına benzersiz yollarla adapte olduklarını sergilemektedir. Avustralya arazisinin çok geniş olması, Aborijinlerin kıtanın içlerine ilerledikçe, bazı grupların belirli bölgelerde kalmaları ve diğerlerinin araştırmaya devam ederek ilerlemeleri sonucu, bu gruplar birbirlerinden coğrafi olarak izole olmuş ve daha sonra birbirlerinden genetik olarak da ayrılmışlardır.⁴²

Avustralya'da ilk insanların ilkel de olsa birtakım tarımsal faaliyetleri yürüttükleri, bazı tohumları gömerek ekmeyi ve hasat etmeyi bildikleri; olgunlaştıklarında hasat ettikleri ve çölde avladıkları hayvanları tüketerek hayatta kaldıkları bilinmektedir. Arkeolojik kazılarda elde edilen buluntular arasında fosilleşmiş bitki tohumları ve avlanarak yenmiş hayvan kemikleri bu savı doğrulamaktadır. Bu buluntular, Aborijinlerin yayılıp çoğaldıkları alanlara göre çeşitlilik gösterecek de buluntuların çoğu avcılık ve toplayıcılık tarzı bir yaşam sürdürdüklerine işaret etmektedir. Victoria'daki, *Ballarat* kabilesi mensupları gibi bazı halkların ilkel şartlarda bile olsa çok eski zamanlardan beri madencilik yaptıkları da buluntulardan anlaşılmaktadır.⁴³

Eski Aborijinlerin, muhtemelen kıyı şeridinden yavaş yavaş aşağıya inen ve ardından yıllar geçtikçe göl ve nehir yoluyla hinterlandın içine ilerleyen kıyı halkları oldukları düşünülmektedir. Değişen şartlar ve ilerleyen zaman içinde, yeni gıda kaynaklarına ve iklimlere uyum sağlamakla birlikte gerekli teknolojik ve kültürel değişiklikleri de yapmak zorunda kalmışlardır. Uzun süre boyunca, Avustralya'nın yüzeyi deniz seviyesindeki hareketler, volkanlar ve kıtanın merkezini kurutan iklimsel değişimler tarafından sürekli fakat yavaşça şekillendirilmiştir. Bütün bunlara Aborijinler de uyum sağlamak zorunda kalmışlar ancak özellikle sıcaklık, aydınlatma, yemek pişirme ve avlanma amaçlı ateş kullanımlarıyla toprağı

³⁹ Wright, 2017.

⁴⁰ McDonald vd., 2018.

⁴¹ Mahony, 1943, ss. 67-81.

⁴² Malaspina vd., 2016, ss.5-6.

⁴³ Ancient Mining Tools, 1867, s. 120.

işlemeye ve değiştirmeye sebep olmuşlardır. Böylece, en az 50.000 yıl veya nesiller boyunca, sürekli değişmişler ve avcı-toplayıcı yaşam tarzlarını mükemmelleştirmişlerdir.⁴⁴

Basitçe Aborijin kültürünün bir yönüne bakılarak - örneğin teknoloji - çeşitli grupların aynılığı ve çeşitliliği görülebilir. Hepsi aynı avcı ve toplayıcıdır; hepsi de dikkatlice yontulmuş ya da öğütülmüş olan temel taş aletler, bıçaklar, kazıyıcılar ve balta başlıklarına; mızrak, kazma çubukları ve kaplar gibi ahşap eşyalara sahiptirler. Ancak deniz kıyılarından ormanlık alanlara, nehir kıyılarından çöllere kadar çeşitli ekolojilere yayılmışlar ve dağılmışlardır. Kıyı halkları balık kılçığından mamül silahlarını av için kullanırken, çöl halkı taş kenarlı silahlar geliştirmişler; bazı gruplar da bumeranglar, kanolar, dokuma çantalar, ağlar ve misinalar icat etmişlerdir. Bu buluntular ışığında, hayatlarını ihtiyaçları çerçevesinde geliştikleri görülmektedir. Örneğin, Tazmanyalılar, 12 adetlik küçük ama yeterli bir alet setine sahipken, anakaradaki akrabaları 30'dan fazla alete sahiptirler.

İklim, zaman zaman göç ya da ziyaret yoluyla temasların da değişimini teşvik etmesine rağmen, bu çeşitliliği büyük ölçüde şekillendirmiştir. Kuzeyli Arnheim Land halkı, Endonezyalı Makassan trepang avcılarının denize açılan kanoların nasıl yapıldığını öğrenirlerken; bu mevsimlik ziyaretçilerin *trepang* “deniz sümüksü böceği” toplamadaki yardımları karşılığında Aborijinlere dokunmuş bez, demir, cam ve çanak çömlek verdikleri düşünülmektedir. Dolayısıyla; dış temasın maddi varlıkları zenginleştirdiği; izole yaşam tarzının ise ihtiyaçlar oranında şekillendiği görülmektedir.

Ana gruptan koparak daha iç kısımlara ilerleyen ya da kıyı bölgelerde konargöçer bir halde hayat süren klanlar ve kabileler, hem coğrafi şartların hem de sürekli yer değiştirmenin etkisiyle izole olmuşlardır. Kuraklığın yıldan yıla artması ve ekolojik değişimler de izolasyonun diğer sebeplerini oluşturmaktadır. Durum böyleyken, Aborijinlerin iklimsel zorluklara da adapte oldukları ve yaşadıkları bölgelerin zorlu şartlarından etkilenmeden yaşamlarını sürdürdükleri gözlemlenmektedir.⁴⁵ Bu sayede geceleri sıcaklığın sıfırın altına düştüğü ve gündüzleri elli dereceye ulaştığı çöl ortamında mevcut kaynakları verimli kullanarak hayatta kalmayı başarabilmektedirler. İklim ve ekosisteme uyum sağlama becerileri dünyanın birçok yerinde yaşayan diğer insanlardan çok ileri seviyededir. Kolonizasyon sonrası beyaz insanların en fazla on gün yaşayabildikleri kavurucu çöl sıcağı ve çorak arazilerde bu insanların on binlerce yıldır basit hayat tarzlarıyla nasıl hayata tutundukları hala tümüyle çözülebmiş değildir.

Tüm Aborjin topluluklarının yarı göçebe avcılar ve toplayıcılar oldukları, bu da her kabilenin kendisine tanımlanmış topraklar boyunca yiyecek aramak zorunda kaldığı anlamına gelmektedir. Bu, çöl bölgelerinde 100.000 kilometrekareye kadar genişlerken; verimli kıyı bölgelerinde 50 kilometrekareye kadar küçülebilmektedir. Ancak bu yer değiştirmeler, amaçsız bir arayış değildir. Toprak ve mevsimler hakkında anonim bir bilgi tarafından yönlendirilirler. Anonim bilgiye göre, mevsime bağlı olarak kaplumbağa, bandikot, goannas, kaz, yabani bal ve ot toplamak için çeşitli yerlere ne zaman gideceklerini bilirler. Peewee kuşları, *muson* “ıslak mevsim”den sonra geri döndüklerinde, nilüfer köklerinin yenmeye hazır olduğunu ya da denizde kahverengi bir pislik olduğunda, genç köpekbalıklarının sahilden yakalanabileceğini de kestirebilirler. Buna benzer şekilde Victoria'daki Güney Alplerinin etrafındaki kabileler tam olarak ne zaman Bogong güvesi yemek için dağlara tırmanacaklarını; aynı şekilde, Güney Queensland'in etrafındakiler, bunya pelitlerinin şöleninin ne zaman başlayabileceğini tam olarak bilirler.⁴⁶ Binlerce yılın tecrübesiyle, kendilerine bahşedilen ata yurtlarında her şeyin zamanı kollanmaktadır ve dikkatli bir şekilde tabiata zarar vermeden ihtiyaçlar karşılanmaktadır.

4. ZAMAN VE MEKÂN BAĞLAMINDA ABORİJİN SOSYAL YAŞANTISI

Avustralya'da yaşayan yerli toplulukların oluşturduğu kabile yapıları, boyut, şekil ve nüfus dağılımı bakımından Pleistosen döneminin ikinci yarısından bu yana alt tropikal Asya ve Afrika'da yaşamış erken dönem insanların yaşadığı ortamı anlamamıza orijinal örnekler teşkil etmektedir. Hem kültürel hem de fiziksel düzlemlerde bir kabile birimini belirleyebilecek izolasyon derecesi ile birlikte mevcut sosyo-kültürel ve eko-politik görüngüler sebebiyle bu kabilelere yoğun bir ilgi vardır.

⁴⁴ Stone (ed.) 1974, s. 15.

⁴⁵ Marinos, 2017, s.32.

⁴⁶ Lazarus, 1974, ss.72-79.

Aborijin yaşam tarzı incelenirken, 50.000 yıllık geniş kapsamlı genellemelerin ne kadar sağlıklı olabileceği gerçekten iyi tartılmalıdır. İlk olarak, oldukça geniş bir coğrafyaya yayılmış, karmaşık ve değişken topluluklardan oluşan yüzlerce farklı grubun inceliklerini net olarak bildirmek imkânsızdır. İkincisi, geleneksel Aborijin toplumu hakkında bildiklerimiz oldukça spekülattir. Bildiklerimizin çoğu, Aborijinleri, son asırda değişim sürecinde gözlemleyen Avrupalılardan gelmektedir. Üçüncüsü, Avrupalıların geldiği 1788'de, her biri kendi bölgelerinde yaşayan; kendilerine has tarihi, dili ve kültürü olan beş yüzden fazla kabileye bölünmüş yaklaşık 1 milyonluk Aborijin nüfusunun varlığı tahmin edilmektedir. Böylece, Aborijin halkları dikkate alındığında beş yüzden fazla varyasyon ortaya çıkmaktadır.

Geniş bir kıtaya yayılan Aborijinler, kabileler şeklinde farklı bölgelerde yaşamaktadırlar. Aynı şekilde yaşadıkları bölge farklılığından dolayı Aborijinlerde kabileler arası kültür farklılıkları da görülmektedir. Bu kabilelilerin kendilerine has farklı kültürleri, inançları ve dilleri vardır. Farklılıkların yanında kabileler arası benzerliklerin de bulunduğu da bilinmektedir. Örneğin Aborijinler, toprağa karşı müthiş bir hürmet duyarlar ve düş zamanı inancı olarak bilinen şifahi ve kültürel adetlerini sürdürürler. Ayrıca maneviyata çok önem vermekle birlikte gördükleri rüyalar üzerinden de gelecekle ilgili öngörülerde bulunmaktadırlar.⁴⁷

Avustralya ve çevresinde birçok Aborijin kabilesi bulunmaktadır. New South Wales ve Victoria'da Koori; Queensland'da Murri; Güney Avusturalya'da Noongar ya da Nurungar; merkezi Batı Avusturalya'da Yamati; Güneybatı Avusturalya'da Nunga; Kuzey Avustralya'da Anangu; Orta Kuzey bölgede Yapa; Doğu Arnheim bölgesinde Yolungu ve Tazmanya'da Palawah kabileleri diğerlerinin arasında öne çıkan büyüklükteki kabilelerdir.⁴⁸ Hatta bu büyük kabileleri, Aborijin halkları olarak da isimlendirenler mevcuttur.

Ada-kıtayı yurt edinen ilk insanlar muhtemelen okyanusa kıyı yerlerde yaşamaya devam etmişler; kıyıların sunduğu balık, deniz kabukluları ve diğer su ürünleri gıda kaynaklarının temelini oluşturmuştur. Ancak, zaman içinde artan nüfusa yeni besin kaynakları arayışları ve karada yaşayan hayvanların da avlanabilirliği, insanları iç bölgelere doğru çekmiştir. Karada av bulunamadığı durumlarda da yenilebilir meyveler, tohumlar ve *yam* gibi yumrulu bitkiler, hayatta kalmalarını sağlamıştır.

Yiyecek kadar önemli bir diğer etken de içilebilir su kaynaklarıdır. İnsanoğlu, varoluşundan bu yana sürekli su ve besin kaynakları arayışında olmuş; yerleşim tercihlerini ve göç istikametlerini ihtiyaçlarına göre belirlemiştir. Bu gelenek Avustralya'da da takip edilmiş; kıyıların keşfi kadar iç bölgeler de yurt edinilmiştir. Bu sebeple birbirinden ayrı beş yüz kabile ve en az iki yüz elli farklı Aborijin dilinden söz edilmektedir.

Kuzey Avustralya'dan, doğuya, yarı kurak ve kurak bölgelere, güneydoğu Avustralya'ya ve kıtanın kayalık kurak merkezine iyi sulanan rotalarda mekânsal dağılım görülmektedir. Görünüşe göre Avustralya iç bölgelerine Aborijinlerin çoğunun hızla dağılması, kalıcı su noktalarının potansiyel av ve diğer kaynaklar için bir odak noktası olarak görülmesiyle gerçekleşmiştir. Kalıcı su noktalarıyla iyi bir şekilde bağlanmış olan yollar boyunca benzer şekilde ilerledikleri tahmin edilmektedir. Yerel kaynakların giderek azalmasıyla bu yollar boyunca daha da ilerlemişlerdir. Görünüşe göre iyi sulanan bölgeler, potansiyel dağılım yolları boyunca uzanmaktadır. Bu bölgeler arasında güneybatı Queensland'daki kanal bölgesi ve Northern Territory'den güneye kurak merkeze uzanan kadim rotalar mevcuttur.⁴⁹

Kabileler arası sınırlar bulunsa da bugünkü anlamda net ve sıkı korunan ülke hududu bağlamında kısıtlamalar bulunmamaktadır. Aborijinler için bir kişinin nereye kadar gidebileceği, *dreamtime* "düşzamanı"daki ruhların ya da totemlerin izni ve "manevi tasarruflarıyla" belirlenmektedir. Her ailenin, klanın ya da kabilenin kendine ait bir bölgesi vardır ancak yakın bölgelerdeki akrabaların da serbestçe kullanmalarına izin verilir. Akraba olan bölgeler arasında, aynı totem, klan, komşuluk, ticaret ortaklığı vb. vesilelerle insanlar arasında ortak kullanılan bölgeler ve topraklar da mevcuttur. Yılın belli

⁴⁷ URL 4.

⁴⁸ URL 4.

⁴⁹ Bird, O'Grady & Ulm, 2016, ss. 4-6

zamanlarında, evlilik, değiş tokuş ve ritüeller için akraba topluluklar bu alanlarda bir araya gelmektedir. Ancak, arada kan bağı yoksa; bir kabile sınırını geçmek için karşı taraftan izin gereklidir.⁵⁰

Aborijin atalarından Avustralya'ya ilk gelenler, kuzey bölgesinde bol ve sürekli besin kaynakları bulmuşlar ve bu sebeple uzun bir dönem yer değiştirmeye gereksinim duymamışlardır. Yarı tropikal bir iklimde, meyvelerin ve av hayvanlarının bolluğuyla birlikte iklimin sıcaklığı kısa süre içinde nüfusun artmasına ve ana kütlelen koparak öncelikle kıyıların nüfuslanmasına sebep olmuştur. Öte yandan, bir sosyal grup güvence altına alındıktan sonra, nüfus artıkça ve mevcut kaynaklar yetersiz kalmaya başlayınca gruptan kopmalar yaşanmıştır. İstikrarsız ve orantısız bir şekilde büyüyen ve genişleyen; hiçbir zaman sudan uzak olamayan; her zaman kendi coğrafi geleneklerini koruyan; sürekli olarak daha kolay yaşamak için yeni bir ülke arayan eski bir nüfusun sürekli bölünerek ilerlediği ve tüm ada-kıtaya dağıldığı öne sürülmektedir.⁵¹

Avustralya'nın avcı-toplayıcı halkları arasında yaya seyahatin sebep olduğu bir takım kısıtlamalar da mevcuttur. Bu kısıtlamalar, organize ve düzenli bir yiyecek depolama ya da nakliyesine imkân vermediği gibi toprakların geliğigüzel işgaline ve tüm halklarla iletişimin sağlanamamasına sebep olmaktadır. Bu kısıtlamaların doğal sonuçlarından biri de Aborijin insanların klan ya da kabile tarzı yaşam biçimine zorlamasıdır. Bu sebeple genişleyen bir aile, zamanla klanı; artan klan grupları da kabileleri oluşturmaktadır. İklim, bitki örtüsü, coğrafi etkenler ve sosyolojik gerçeklerle birleştinde, binlerce yıldır değişmeyen Aborijin yaşamını ve sosyal organizasyon tarzını gözler önüne sermektedir.

Her kabile, ortak akrabalık bağıyla birlikte ortak bir yaşam alanını belirli kısıtlamalar dâhilinde paylaşmaktadır. Bu kısıtlamalar, belirli miktarda ve sınırlı kullanıma açık besin ve su kaynaklarıdır. Bu organizasyon dışında, Avustralya'da, bu daha büyük birimin geniş bir alanda tanınan bir ismi, ortak bir konuşma dili, belki de bir ünü ve hatta bitişik bölgelerde yaşayan diğer kabilelerin kendilerine verdiği bir ismi vardır. Kabilenin sınırlarını, nüfusuyla birlikte çevresinde yaşayan diğer kabilelerin varlığı da etkilemektedir.

İklim, coğrafi etkenler ve kıt doğal kaynaklara rağmen bu zorlu ortamda Aborijinleri hayatta tutan bir diğer unsur da besin kaynaklarını planlı ve ortak tüketmeleridir. Av hayvanlarının tüketilmesinde üreme dönemlerinin gözetilmesi, dişilerden çok erkeklerin kontrollü avlanması, yavrulu annelere dokunulmaması ve kolektif tüketim bilinci sebebiyle tabiattaki besin zincirini bozmadan denge içinde yaşamayı ve kıt kaynakları kurutmadan kullanmayı başarabilmişlerdir. Her sezon avlanan hayvan cinsi ve sayısı konusunda çok dikkatli davranan yerliler, asla aynı cinsiyet ve türden hayvanları avlamamışlar; av sıkıntısı olsa bile çevre dengesi için çok dikkatli davranmışlardır. Hatta kuş yuvalarından yumurta toplanırken bile o neslin devamının sağlanması için yeterli yumurta sayısının mutlaka yuvada bırakılması sağlandığı bilinmektedir.⁵²

Tek bir gıda kaynağına bağımlı olmayan Avustralya'nın yerli halkları, çok çeşitli yiyecekler tüketirler. Göçebe yaşam tarzları değişen çevreye iyi adapte olmalarına ve yeni yiyeceklerin bulunabileceği alanlara geçmelerine olanak sağlar. Sonsuz arazide edindikleri geniş besin kaynakları deneyimleri, avcılık ve hasat yöntemleri ile birlikte karmaşık bir tedarik bilgisinin gelişmesine sebep olur. Tabiatın mevsimine ve zamana göre toplayıp tükettikleri doğal yiyecekler sayesinde sağlıklı bir yaşam süren yerli halklar, zaman içinde bazı bitkilerin şifa kaynağı olduklarını da tecrübe ederek hastalıklara doğal tedavi yöntemleri geliştirirler. Önceden denenmiş bazı tahılları öğütürerek ya da bazı meyveleri ezerek birtakım doğal ilaçlar hazırlanır. Aborijin şifacıları/şamanları, hala bu tarz şifa kaynaklarını ve tecrübelerini pratiğe dökmeye devam etmektedirler.⁵³

Yerleşik hayata geçmiş insanlarla avcı toplayıcı halklar mukayese edildiğinde, yerleşik olarak tarım yapan ve bu sayede beslenen insanların tekdüze ya da birkaç kalem besin kaynağına bağlı yaşam tarzlarının ortalama yaşam sürelerini kısalttığı; çeşitli besinlerin sağladığı mineral ve vitamin eksikliğinin vücutlarını güçsüz bıraktığı bilinmektedir. Buna karşın avcı toplayıcı Aborijin yerlilerin her

⁵⁰ Gammage, 2011, ss.186-192.

⁵¹ Cane, 2013, s.158.

⁵² URL 5.

⁵³ URL 5.

ögünde farklı besinler tüketmelerinin onları zinde ve sağlıklı tuttuğu; besin sıkıntısı yaşamadıkları ve yetersiz beslenme nedenli hastalıklardan koruduğu düşünülmektedir.⁵⁴

Ele geçen en güncel buluntular ve yapılan son arkeolojik keşiflere göre Avustralya'nın en eski tarihli sitelerinin sahil yerine iç kesimlerde bulunduğu görülmektedir. Bu iddiaya göre kıyılarda ilerlemek yerine doğrudan ada kıtanın iç kesimlerine ilerledikleri ve kuzeyden güneye doğru yayıldıkları düşünülmektedir. Bu tespitin en büyük kanıtı iç bölgelerde bulunmuş kaya sığınakları ve atalara ait mezarlardır. Ayrıca, kaya sığınaklarına yakın bölgelerdeki hayvan kemikleri ve basit taş aletler de bu iddiaları güçlendirmektedir. Bu iddiaların en sağlam delilleri ise kayalara işlenmiş mağara resimleridir. İç bölgelerin kurak ikliminde bu kaya resimleri binlerce yıldır korunarak günümüze ulaşabilmiştir. Ancak, yağış alan kıyı bölgelerde bu kadar eski resimlerin olmayışı ya da daha yakın zamanlara tarihlendirilişi kıyı bölgelerdeki yayılımın daha geç olduğuna da delil sayılmamaktadır. Zira eldeki buluntuların kısıtlılığı olmadığının ispatı sayılmamaktadır.⁵⁵

Aborijinleri kıyılardan uzaklaştırıp iç bölgelere neyin çektiği net bilinemezken ilk insanların Avustralya'ya dağılmaya başladığı dönemde iklim ve bitki örtüsünün, bugünkü ile aynı olmadığı da hesaba katılmalıdır. Bugünkü kurak ve canlı çeşitliliğinin çok az olduğu iç bölgelerin bundan 30.000 yıl kadar önce flora ve fauna açısından çok zengin olduğu bulunan fosillerle ispatlanmıştır. Zaman içinde artarda yaşanan kurak yıllar neticesi muazzam faunanın yavaş yavaş yok olduğu ve floranın da çöl şartlarına yenik düştüğü düşünülmektedir. Bütün canlılar içinde çöl şartlarını yenebilen ve her koşulda hayatta kalabilen birkaç canlı türü harici çöl bölgesi tamamıyla izoledir. Kaynaklar kıtır ve dolayısıyla canlı yaşamı da zorlu ve azdır.

İç bölgeleri kuraklığa mahkûm eden coğrafi sebep alt tropikal iklimin oluşturduğu yüksek basınç kuşağıdır. Kuzeyden güneye inildikçe yüksek basıncın etkisiyle nem oranı azalmaktadır. Azalan neme bağlı olarak da yeryüzüne düşen yağış miktarı da azalmaktadır. Orta ve iç kesimlerde yağışı tutacak yükseltilerin olmayışı da kuzeyden güneye ya da kıyılardan iç kesimlere ulaşmaya çalışan nemli bulutları çöl üzerinde adeta buharlaştırıp yok etmektedir.⁵⁶ Asırlar boyu süren çöl ve insanın savaşında her seferinde insanoğlu galip gelemese de çölde mevcut şartlarda hala Aborijinler yaşamaya devam etmektedir.

Carpentaria Körfezi'nden Avustralya'ya ayak bastıkları tahmin edilen ilk Aborijinlerin üç koldan ada-kıtaya yayılmaları binlerce yıl sürmüştür. İlk kol iç bölgelere ilerlerken, diğer iki kol da okyanus kıyılarına takip ederek batı ve doğu kıyılarından güneye doğru inmişlerdir. Ancak iç kısımlara yönelenlerin çölü aşarak güneye inemedikleri varsayılmaktadır. En güçlü varsayım, doğuya ilerleyen kolun güneye daha çabuk ulaştığı yönündedir. Güney ve güneydoğu Avustralya'nın da iklim ve tabii şartlar açısından batı ve iç bölgelere oranla daha yaşanılır olması, yerli nüfusunun bu bölgelerde daha geniş topluluklara ulaşmasını sağlamıştır. Nitekim İngilizlerin ada-kıtayı işgale başladıkları yıllarda en kalabalık Aborijin nüfusunun güneydoğu Avustralya'da olduğu düşünülmektedir. İlk kolonilerin kurulduğu bölgede olduğu kadar kalabalık nüfuslu Aborijin kabilelerine diğer bölgelerde rastlanmamıştır.

Güneydoğu Avustralya'daki Sydney bölgesinde en az 30.000 yıldır Aborijinlerin yaşadığı arkeolojik bulgularla kanıtlanmıştır. Bu keşiften yarım asır önce bulunan Lake Mungo'nun 40.000 yıllık geçmişi olduğu göz önüne alındığında kuzeyden güneye fasıllarla göç yaşandığı ve Aborijinlerin zaman içinde güneye doğru yayıldıkları görülmektedir. Ayrıca, Lake Mungo ve Sydney yakınlarındaki Parramata kazı alanlarındaki buluntular karşılaştırıldığında daha geç döneme ait Parramata buluntularının daha çeşitli ve modern araçlar oldukları göze çarpmaktadır. Gelişen ihtiyaçlar sonucu daha modern araçların geliştirildiği göze çarpmaktadır. Örneğin, Lake Mungo kazılarında taştan mamül basit av aletleri bulunmuşken, Parramata kazılarında taş ve kemik av aletlerinin yanı sıra taştan yapılmış tahlil öğütücülere ve renkli çakıl taşlarından takılara rastlanılmıştır.⁵⁷

⁵⁴ Harari, 2015, ss.62-63.

⁵⁵ O'Connor & Veth, 2017, ss. 99-137.

⁵⁶ Mabbut, 1971, s.66.

⁵⁷ Macey, 2007.

Batı Avustralya'da ise Swan Nehri havzasında insan varlığı 40.000 yıllık geçmişe tarihlendirilmektedir.⁵⁸ Daha kuzeyin 55.000 yıla; Swan Havzasının güneyinin 35.000 yıla tarihlendirildiği bir araştırmada; çakmaktaşı ve deve kuşu yumurtası kabukları karbon 14 deneylerine tabi tutularak; tarihlendirmeye esas alınmıştır.⁵⁹ Ancak tüm arkeolojik kazılarda olduğu gibi en net tarihlendirmeler, yakılmış odun kalıntılarında günümüze ulaşan kömür parçalarından elde edilmektedir.

Merak edilen son nokta, günümüzde Avustralya kıtasından okyanusla ayrılmış Tazmania Adasının ne zaman insanla tanıştığıdır. Tahminlere göre günümüzden en az 14.000 yıl öncesine kadar ada-kıta ile kara bağlantısı olan Tazmania'nın da en az 35.000 yıllık insani geçmişinin bulunduğudur.⁶⁰ Kutikina, Warreen, Pampermar ve Pallawa Trounta kazılarında elde edilen bilgiler de 35.000 yıllık geçmişi doğrulamaktadır.⁶¹ Ayrıca Batı Avustralya'da Rottnest Adasında ve Rockingham'da, en az 50.000 yıllık oldukları tahmin edilen, üzerleri çentikli ve taştan yapılmış el aletleri, balık ve kuş bağırsağından ipler, antik kumtaşı içine gömülü benekli çakıl taşları bulunmuştur. Bu da; Avustralya'nın insanlık tarihinin ne kadar eskiye gittiğini ve avcı toplayıcı Aborijinlerin dağılım alanlarını göstermektedir.⁶²

5. SONUÇ

Yeryüzünde yaşayan diğer tüm insanlar gibi, Avustralya Aborijinlerinin de Afrika orijinli oldukları ve en az 50.000 yıl önce, kıyıları takip ederek Papua ya da Endonezya üzerinden, o zamanki adı Sahul olan Avustralya kıtasına deniz yoluyla göç ettikleri düşünülmektedir. Aborijinler, izole yaşamları sebebiyle dünyanın en eski kültürü ve en orijinal insan topluluğu olarak kabul edilmektedirler. DNA araştırmaları ve arkeolojik buluntular, bilim insanlarını bu sonuca ulaştırmaktadır. Suların çekilip sığlaştığı bir dönemde ya da ilkel kanolar vasıtasıyla kuzeyden güneye göç ettikleri ve Avustralya'nın kuzeyinden tamamına dağıldıkları varsayılmaktadır.

Günümüze kadar medeniyet açısından çok ciddi varlık gösteremedikleri, devletler kurup ülke içinde siyasi birliği sağlayamadıkları ve ileri bir teknoloji geliştiremedikleri için ilkel topluluklar olarak sınıflandırılan Aborijin halkları, bu ilkel ve basit yaşam formunun gizlediği çok zengin kültürel olgulara, sosyal kurallara ve çok çeşitli dini inanışlara sahiptirler. İzole yaşam biçimi içinde, avcı-toplayıcı olmaları ve yarı göçebe yaşam tarzları sonucu, tabiatı ve iklimi merkeze alarak, sosyal bir hayat tarzı kurulmuş ve hem bireylere hem de topluma belli sorumluluklar yükleyen, ciddi kurallarla ve yaptırımlarla desteklenen totemik bir yaşam tarzı hayata geçirilmiştir. Bu kurallar sayesinde, bireyler, aileler, klanlar ve kabileler arası ilişkiler düzenlenerek, toplumsal huzur ve uyum sağlanmıştır.

Sosyal hayatı düzenleyen ikinci bir fenomen de "düş zamanı" çerçevesinde gelişen Aborijin inanç sistemidir. Totemiclikle bütünleşmiş bir inanç formu olan Aborijin dinleri, bütün ada-kıtada ortak öğeler içerir. Hayatın başlangıcından bitimine kadar bireyin hayatını çeşitli ritüellerle çevreleyen dini havsala, aynı zamanda bireyi totemik toplumda kutsal kabul edilen tabiatın da bir parçası haline getirir. Bu sebeple, Aborijin inançları, zaman, mekân ve insan olgularının tarih potasında yoğrulmuş hamurudur.

Ada-kıtadaki varlıkları araştırılan Aborijinlerin, kuzeyde Arnheim Land bölgesindeki arkeolojik varlıkları en az 50.000 yıla tarihlendirilirken, doğu ve güney bölgelerindeki yerlilerin buluntuları 30.000 yıla kadar düşmektedir. Bu durum, kuzeyden güneye göç fikrini desteklemektedir. Ayrıca, kuzeydekilerin en azından Makassarlı trepang avcılarıyla olan karşılaşmaları bile medeniyet ve teknoloji açısından diğer bölgelerde yaşayanlardan daha iyi durumda olduklarını göstermektedir.

Aborijin kültürünün aydınlatılmasının, belki de insanlık tarihinin karanlık taraflarının gün yüzüne çıkmasını sağlayacağı varsayılmaktadır. Bu sebeple, bu kadim insanlara ve kültürlerine olan ilgi günden güne artarak devam etmektedir. Kültürleri ve inanışlarıyla alakalı keşfedebildiklerimiz, şimdilik onların bilmemizi istedikleri kadarla sınırlıdır. Dilleri anlaşılmaya başlandığında ve onların rızası kazanıldığında 50.000 yıllık esrar da aydınlanacaktır.

⁵⁸ Pearce & Barbetti, 2014, ss.173-178.

⁵⁹ Turney vd., 2001, ss.4-5.

⁶⁰ Laurandros, 1997, ss.84-87.

⁶¹ URL 7.

⁶² URL 6.

KAYNAKÇA

- ANCIENT MINING TOOLS (1865). Singular discovery of a stone implement or weapon at Ballarat, Dickens Mining Record III., No. 7. Melbourne.
- ANONİM (1970). *James Cook, His Early Life and Endeavour Voyage*. Canberra: NLA.
- AUSTRALIA ABORIGINAL AND TORRES STRAIT ISLANDER COMMISSION [ATSIC] (1998). *As a Matter of Fact, Answering the Myths and Misconceptions About Indigenous Australians*. , 2nd Edition, Australia.
- BALI, B. & BALI, P. (2009). “*My Genetic Journey*”, <http://baliandbaliworks.com/personal/bora/geno.html>, (10.10.2019).
- BEHREND, L. (2012). *Indigenous Australia for Dummies*. Wiley Publishing Australia Pty.
- BIRD, M. I., O’GRADY, D. & ULM, S. (2016). Humans, water, and the colonization of Australia. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 113 (41), 11477-11482
- BIRD, M. I., CONDIE, S. A., O’CONNOR, S., O’GRADY, D., REEPMAYER, C., ULM, S...& BRADSHAW, C. J. A. (2019). Early Human Settlement of Sahul Was Not An Accident. *Scientific Reports*, 9(1),8220
- CANE, S. (2013). *First Footprints: The epic story of the first Australians*. Australia: Allen & Unwin.
- DAVIDSON, I. & NOBLE, W. (1992). Why the first colonisation of the Australian region is the earliest evidence of modern human behaviour. *Archaeology in Oceania*, 27(3),135-142.
- ELIADE, M. (2018). *Avustralya Dinleri*. (Çev. Cem Soydemir), Ankara: Doğubatı Yayınları.
- ENCYCLOPEDIA BRITANNICA (2019). “*Lake Mungo*”, <https://www.britannica.com/science/Pleistocene-Epoch/Pleistocene-events-and-environments>, (16.10.2019).
- FLOOD, J. (2006). *The Original Australians: Story of the Aboriginal People*. Australia: Allen&Unwin.
- GAMMAGE, B. (2011). *The Biggest Estate on Earth: How Aboriginal People made Australia*. Australia: Allen & Unwin.
- GIBBONS, A. (2017). *The first Australians arrived early*. *Science*, 357 (6348), 238-239.
- HARARI, Y. N. (2015). *Hayvanlardan Tanrılara Sapiens: İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi*. (Çev. Ertuğrul Genç), 7. Baskı, İstanbul: Kolektif Kitapları.
- HEUPINK, T. H., SUBRAMANIANA, S., WRIGHTA, J. L., ENDICOTB, P., WESTAWAYA, M. C., HUYNENA, L... & LAMBERT, D. M. (2016). Ancient mt DNA sequences from the First Australians Revisited. *PNAS*, 113(25), 6892–6897.
- JUPP, J. (ed.) (2001). *The Australian People, An Encyclopedia of the Nation, Its People and the Origins*. Cambridge, UK: CUP.
- ISAACS, J. (1980). *Australian Dreaming*. Sydney: Lansdowne Press.
- KANG, S. Y. (2011). *Out of Africa: How the Modern Human Populated the Planet*. Term Paper, AP World History Class. <https://www.zum.de/whkmla/sp/1213/hester/ksy1.html>, (24.09.2019).
- KÖKSAL, M. A. (2016). *Peygamberler Tarihi*. Ankara: TDV.
- LAURANDROS, H. (1997). *Continent of Hunter-Gatherers: New Perspectives in Australian Prehistory*. Cambridge University Press. ISBN 978-0-521-35946-7.
- LAZARUS, L. (1974). *Lamilami Speaks*. Sydney: Ure Smith.
- MABBUT, J.A. (1971). *The Australian Arid Zone in Aboriginal Man and Environment in Australia*. Canberra: ANU Press.

- MACEY, R. (September 15, 2007). Settlers' history rewritten: go back 30,000 years. *The Sydney Morning Herald*, <https://www.smh.com.au/national/settlers-history-rewritten-go-back-30-000-years-20070915-gdr440.html>, (11.11.2019).
- MAHONY, D. J. (1943). The Problem of Antiquity of Man in Australia. *Memoirs of the National Museum*, 13, 7-56.
- MALASPINAS, A. S., WESTAWAY, M. C., MULLER, C., SOUSA, V. C., LAO, O., ALVES, I., ... & WILLERSLEV, E. (2016). A genomic history of Aboriginal Australia. *Springer Nature*, 538(7624), DOI:10.1038/nature18299.
- MARINOS, S. (March 21, 2017). Ancient Aboriginal Australians. *Herald Sun*, Melbourne, Victoria, <https://search.proquest.com/docview/1878832496?accountid=15572>, (08.11.2019).
- McDONALD, J., REYNEN, W., PETCHEY, F., DITCHFIELD, K., BYRNE, C., VANNIEUWENHUYSE, D... & VETH, P.(2018). Karnaturkul (Serpent's Glen): A new chronology for the oldest site in Australia's Western Desert. *PLOS ONE* 13(9), e0202511. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0202511>.
- O'CONNOR, S. & VETH, P. (2000). The world's first mariners: Savannah dwellers in an island continent, in East of Wallace's Line. *Quaternary RES. SE Asia*, 16, 99-137,
- OPPENHEIMER, S. (2002). The First Exodus: Journey out of Africa. *Geographic Magazine*. https://www.academia.edu/15570004/The_first_Exodus_journey_out_of_Africa
- ÖZGÜÇ, N. (1999). *Avustralya, Yeni Zelanda, Pasifik Adaları*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- PEARCE, R.H. & BARBETTI, M. (2014). A 38,000-year-old archaeological site at Upper Swan, Western Australia. *Archaeology in Oceania*, 16(3)-173-178.
- SMITH, C. & BURKE, H. (2007). *An Introduction to Indigenous Australia*. *Researchgate*, <https://www.researchgate.net/publication/319782411>, (18.07.2019).
- STONE, S. (ed.) (1974). *Aborigines in White Australia*. Melbourne: Heinemann Educational Books.
- TINDALE, N. B. (1974). *Aboriginal Tribes of Australia, Their Terrain, Environmental Controls, Distribution, Limits and Proper Names*. Canberra: ANU Press.
- TURNERY, C., BIRD, M., FIFIELD, L., ROBERTS, R., SMITH, M., DORTCH, C... & CRESWELL, R. (2001). Early Human Occupation at Devil's Lair, Southwestern Australia 50,000 Years Ago. *Quaternary Research*, 55(1), 3-13.
- VEDAM, R. (March 14, 2018), *Stephen Oppenheimer's model of Human Migration from Africa*. A talk by Raj Vedam, minute 1.40, <https://www.youtube.com/watch?v=fW-hL1TXfM>, (16.10.2019).
- WELLS, S. (2017). *The Journey of Man: A Genetic Odssey*. Princeton University Press, NJ 2017.
- WRIGHT, T. (July 19,2017). Aboriginal archaeological discovery in Kakadu rewrites the history of Australia", *The Sydney Morning Herald*, <https://www.smh.com.au/technology/aboriginal-archaeological-discovery-in-kakadu-rewrites-the-history-of-australia-20170719-gxe3qy>, <https://www.smh.com.au/technology/aboriginal-archaeological-discovery-in-kakadu-rewrites-the-history-of-australia-20170719-gxe3qy>, [Html?fbclid=IwAR0WNE0RHpFe39v9G-TmgwPK1Unj_Beh0PFVaIgJ3ZOSL-AxicbPG3PpJcU](https://www.smh.com.au/technology/aboriginal-archaeological-discovery-in-kakadu-rewrites-the-history-of-australia-20170719-gxe3qy), (27.09.2019).
- URL 1 <https://www.etymonline.com/word/aborigine>, (26.07.2019).
- URL 2 <https://www.aboriginalculture.com.au/religion.html>, (13.04.2020).
- URL 3 <https://australianmuseum.net.au/learn/science/human-evolution/the-spread-of-people-to-australia/>, (18.07.2019).
- URL 4 <https://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/avustralya-aborjinleri-74>, (08.10.2019).
- URL 5 <https://australianfoodtimeline.com.au/aboriginal-food-sources/>, (08.11.2019).
- URL 6 <https://www.stonepages.com/news/archives/000236.html>, (11.11.2019).

URL 7 <https://www.aboriginalheritage.tas.gov.au/Documents/Synthesis%20Reportfull.pdf>,
(12.11.2019).

URL 8 [http://www.migrationheritage.nsw.gov.au/exhibition/objectsthrough time-history/50000-years-before-present/index.html](http://www.migrationheritage.nsw.gov.au/exhibition/objectsthrough%20time-history/50000-years-before-present/index.html), (18.07.2019).